

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка  
Факультет іноземної філології  
Кафедра німецької мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри німецької мови

\_\_\_\_\_ Т.В. Калинюк  
*підпис*

\_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
*число* *місяць*

**РОБОЧА ПРОГРАМА З ДИСИПЛІНИ**

**ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗНЗ (ВИРОБНИЧА)**

*назва навчальної дисципліни*

для підготовки фахівців	<b>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</b>
за освітньо-професійною програмою	<b>Середня освіта (Німецька мова і зарубіжна література)</b>
Спеціальності	<b>014 Середня освіта (Мова і література (німецька))</b>
галузі знань	<b>01 Освіта / Педагогіка</b>
мова навчання	<b>Німецька, українська</b>

2020 -2021 навчальний рік

Розробники програми: Т.В. Боднарчук, кандидат педагогічних наук, доцент,  
доцент кафедри німецької мови  
Ю.А. Крецька, кандидат педагогічних наук, старший  
викладач кафедри німецької мови  
О.С. Шмирко, кандидат педагогічних наук,  
старший викладач кафедри німецької мови

Ухвалено на засіданні кафедри німецької мови

Протокол № 9 від 27 серпня 2020 року

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення  
освітньої програми

\_\_\_\_\_

Т.В. Боднарчук

## ЗМІСТ

1. Вступ.
2. Мета і завдання практики, компетентності, які мають бути сформовані у здобувача вищої освіти під час проходження практики.
3. Академічна характеристика практики та терміни її проходження.
4. Характеристика баз практики студентів.
5. Організація проведення практики.
6. Зміст практики.
7. Звітна документація практики.
8. Обов'язки керівників практики та здобувачів вищої освіти.
9. Правила техніки безпеки.
10. Форми і методи контролю.
11. Критерії оцінювання результатів педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої).
12. Методика оцінювання результатів педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої).
13. Порядок проведення підсумків практики.
14. Рекомендована література.

## 1. ВСТУП

Педагогічна практика в ЗНЗ (виробнича) є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (німецька) за освітньо-професійною програмою «Німецька мова і зарубіжна література» і сприяє ознайомленню студентів з особливостями роботи вчителя німецької, англійської/польської мови та зарубіжної літератури закладу загальної середньої освіти, формуванню в майбутніх учителів професійно-педагогічних умінь навчально-виховної роботи у закладах загальної середньої освіти. В процесі практики здобувачам вищої освіти надається можливість спостерігати за індивідуальним стилем педагогічної діяльності досвідчених учителів, ознайомитися та апробувати на практиці нові методи та прийоми роботи в школі.

Педагогічна практика в ЗНЗ (виробнича) систематизує та поглиблює знання здобувачів вищої освіти про методiku викладання іноземних мов та зарубіжної літератури в школі, сприяє формуванню індивідуального стилю навчання, об'єктивної оцінки своїх можливостей, умінь застосовувати різноманітні методи та прийоми навчання, сучасні педагогічні технології, а також спонукає студентів-практикантів до подальшої активності та самостійності в набутті професійних, перцептивних, проектувальних, адаптивних, організаційних та пізнавальних умінь.

Програму педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої) здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» розроблено відповідно до:

1. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (затверджене вченою радою ун-ту 30.05.2018 р., протокол № 5).

2. Освітньо-професійна програма та навчальний план підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (німецька) за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Німецька мова і зарубіжна література) з додатковою спеціальністю Середня освіта (Мова і література (англійська/польська)).

3. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (протокол №6 від 30 травня 2017 р.).

4. Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (протокол №7 від 30 серпня 2018 р.).

5. Накази та листи Міністерства освіти і науки України щодо організації та проведення практики здобувачів.

6. Накази та розпорядження по Кам'янець-Подільському національному університету імені Івана Огієнка щодо організації та проведення практики здобувачів.

7. Методичні рекомендації по складанню програм практики здобувачів вищих навчальних закладів України / уклад.: О. Є. Пантелеймонов, Л. М. Кохановський. Київ, 1996.

## **2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ, КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ СФОРМОВАНІ У ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ**

**Метою** педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої) є методична підготовка студентів до виконання обов'язків учителя іноземних мов та зарубіжної літератури; формування професійно-особистісних якостей, узагальнення та систематизація професійних знань та навичок, розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу навчання у школі, а також вивчення та апробація інноваційних методів та прийомів викладання у закладі загальної середньої освіти.

### **Завдання практики:**

- 1) вивчення сучасного стану організації навчально-виховної роботи у різних типах закладів загальної середньої освіти;
- 2) вивчення передового практичного досвіду роботи педагогічних працівників баз практики;
- 3) поглиблення та закріплення теоретичних знань, навичок та вмінь, набутих в університеті та їх використання в педагогічній діяльності;
- 4) формування та розвиток у майбутніх учителів педагогічних умінь та навичок, розвиток професійної культури;
- 5) формування навичок самостійного проведення навчально-виховної роботи з учнями, враховуючи їх вікові та індивідуальні особливості;
- 6) проведення комунікативно спрямованих уроків із використанням сучасних методів та прийомів активізації діяльності учнів;
- 7) оволодіння методикою розробки навчально-методичних матеріалів, які використовуються на уроках німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури у закладах загальної середньої освіти;
- 8) стимулювання інтересу до науково-дослідницької роботи в галузі психології, педагогіки та методики, впровадження найбільш ефективних методів навчання та виховання в процесі навчання німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури;
- 9) формування творчого мислення, індивідуального стилю професійної діяльності.

### **Ключові компоненти професійної компетентності**

*Інтегральна компетентність* – Здатність виконувати складні спеціалізовані завдання і вирішувати практичні проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій

та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

***Загальні компетентності:***

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2. Здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами як усно, так і письмово.
3. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми та ухвалювати обґрунтовані рішення.
6. Цінування різноманітності та мультикультурності.
7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
9. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

***Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:***

1. Здатність розуміти усне мовлення та реагувати на нього за умови здійснення спілкування стандартною німецькою мовою в нормальному темпі, спираючись на психофізіологічні механізми сприйняття мовлення та використовуючи тексти різних жанрів.
2. Вміння реалізувати мовленнєвий намір у ситуаціях соціально-побутової, соціально-культурної та навчально-трудової сфер комунікації.
3. Вміння читати художні, науково-популярні, публіцистичні та прагматичні тексти, здійснювати методичний аналіз текстів для читання, адаптувати їх з урахуванням рівня мовленнєвої підготовки учнів.
4. Здатність писемного спілкування у типових ситуаціях.
5. Здатність розуміти та навчати суті іншомовних фонетичних, лексичних та граматичних явищ німецької мови.
6. Вміння добирати країнознавчий матеріал та створювати відповідні мовленнєві ситуації, мотивуючи пізнавальну діяльність учнів в оперуванні лінгвокраїнознавчої інформації, на підставі знань про історію, географію, економіку, державний устрій, традиції, літературу, мовленнєвий та немовленнєвий етикет.
7. Формування навчальних умінь учнів в оволодінні іншомовною мовною, мовленнєвою, соціокультурною та стратегічною компетентностями.
8. Здатність реалізувати комунікативно-навчаючу, виховну, розвивальну, освітню, гностичну, конструктивно-планувальну, організаторську функції у процесі навчання німецької мови в школі, застосовувати ефективні методи та засоби навчання німецької мови залежно від вікових, статевих та індивідуальних особливостей дітей.
9. Знання і розуміння теоретичних засад та актуальних проблем педагогіки і психології.

10. Здатність орієнтуватися в особливостях літератури різних країн та епох, володіння принципами й методикою порівняння та вивчення зарубіжних літератур з погляду традицій і новаторства.
11. Вміння аналізувати зміст художнього твору як сукупність його тематики й проблематики, а також у взаємозв'язках компонентів змісту із компонентами форми твору, визначити специфіку вираження естетичних ідей у художній літературі.

Результати навчання здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (німецька) за освітньо-професійною програмою Німецька мова і зарубіжна література:

- володіти усним та писемним мовленням німецької та другої іноземної мови у різних ситуаціях спілкування;
- володіти знаннями про історію та культуру країни, мова якої вивчається;
- знати умови, форми, стратегії і тактики мовленнєвої комунікації; володіти лінгвістичним апаратом та навичками мовленнєвої діяльності;
- знати основні етапи розвитку світової літератури та провідні напрями у зарубіжній літературознавчій думці;
- володіти основними методами вивчення мови і літератури;
- володіти лінгвістичною, лінгвокраїнознавчою, комунікативною компетентностями для навчання німецької мови та зарубіжної літератури;
- володіти базовими знаннями з педагогіки та психології, уміти застосовувати їх з метою організації діяльності учнівського колективу.

### **3. АКАДЕМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАКТИКИ ТА ТЕРМІНИ ЇЇ ПРОХОДЖЕННЯ**

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (Мова та література (німецька))
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Рік навчання	Четвертий
Семестр	Восьмий
Терміни практики	6 тижнів
Кількість годин	270
Кількість кредитів	9
Кваліфікація	Бакалавр. Вчитель німецької мови і зарубіжної літератури
Вид підсумкового контролю	диференційований залік

#### 4. ХАРАКТЕРИСТИКА БАЗ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ

Базою педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої) є заклади загальної середньої освіти м. Кам'янця-Подільського, які володіють достатньою методичною базою для того, щоб забезпечити якісну підготовку фахівців за профілем, і таким чином відповідають програмним вимогам практики.

Для здійснення безпосереднього науково-методичного керівництва та консультування для кожного студента призначається досвідчені викладачі кафедр німецької мови, англійської мови, слов.

#### 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ.

Завдання педагогічної практики реалізуються у три етапи: 1-й – організаційний, 2-й – основний, 3-й – підсумковий.

##### Організаційний етап

1. **Настановча конференція.** Участь у настановчій конференції здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» факультету іноземної філології; одержання направлень для проходження практики, настанов щодо її організації, ознайомлення з закладом загальної середньої освіти та класами, у яких виконуватимуться обов'язки вчителя німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури.

2. **Вивчення основної документації.** Ознайомлення з діяльністю бази практики, специфікою організації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти, нормативними документами, які регламентують його роботу (класний журнал, розклад уроків, календарно-тематичний план учителів німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури тощо).

3. **Складання індивідуального плану практики.** Складання індивідуального плану педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої) відповідно до змісту робочої програми педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої) (навчально-виховна, організаційна та науково-дослідницька робота) та узгодження його з керівниками практики. Індивідуальний план затверджується керівниками практики до кінця першого тижня проходження практики.

4. **Узгодження** з керівниками практики від кафедр розкладу консультацій.

##### Основний етап

##### Німецька мова

1. **Спостереження та аналіз.** Спостереження та аналіз основних форм організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти (уроки німецької мови та позакласні заходи).

Уроки, які відвідують практиканти, узгоджуються з учителями та керівниками практики від кафедри.

В обов'язковому порядку здобувач вищої освіти повинен відвідувати уроки вчителя німецької мови колег-практикантів та проаналізувати 1 урок колеги-практиканта.



**2. Розробка та проведення уроків.** Самостійна розробка та проведення уроків німецької мови відповідно до розкладу уроків.

Студент-практикант має провести не менше 4-х уроків німецької мови згідно розкладу уроків у закріпленому за ним класі у присутності вчителя або методиста (студента допускають до проведення уроків тільки за наявності повного конспекту уроку, підписаного вчителем або методистом) та розробити конспект і провести не менше 1 позакласного заходу з німецької мови.

Плани уроків та позакласного заходу разом із навчально-методичними матеріалами додаються до звіту з практики.

Конспекти уроків та позакласних заходів подаються на перевірку керівнику практики не пізніше, як за два дні до їх проведення. У щоденнику практики повинні бути записи про відвідані та проведені заняття.

**3. Виготовлення роздаткового матеріалу та унаочнення.** Розробка тестів або завдань на уроки німецької мови із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

**4. Взаємовідвідування.** Здобувач має відвідати уроки, що проводять студенти-практиканти, та брати участь в їх аналізі; відвідати позакласні заходи з німецької мови, які проводять практиканти, і взяти участь в їх аналізі.

#### **Англійська/ польська мова**

1. **Розробка та проведення уроків** англійської/польської мови (за розкладом, але не менше *трьох*) за підписами вчителя-предметника і/або методиста кафедр.

2. **Відвідування та аналіз уроків** англійської/польської мови, що проводяться студентами-практикантами.

#### **Зарубіжна література**

1. **Відвідування уроків** зарубіжної літератури в 5-9 класах, їх аналіз (разом з керівниками та самостійно).

2. **Проведення** не менше 8 уроків із зарубіжної літератури, 2 з яких – залікові.

3. **Проведення позаурочного заходу** із зарубіжної літератури.

4. **Проведення анкетування** з виявлення читацьких інтересів учнів середніх класів.

#### **Підсумковий етап**

1. **Оформлення звітної документації.** Оформлення та подання керівникам практики на перевірку звітної документації:

- індивідуальний план студента, що ґрунтується на послідовному виконанні основних етапів практики і вимогах до неї;

- щоденник практики, в якому зафіксовано всі види виконаних здобувачем робіт (за особистим підписом) та всі проведені і відвідані уроки німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури (за підписом керівників практики)

- конспекти всіх проведених практикантом уроків, включно з наочним та роздатковим матеріалом, підписані та оцінені керівником практики;

- аналіз уроків німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури, проведених колегами-практикантами;
- конспекти позакласних заходів з доданим фото- / відеозвітом;
- звіт з практики за особистим підписом практиканта;

## 2. Участь у підсумковій конференції.

- Захист педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої).
- Підсумкова конференція з педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої).

Керівники практики встановлюють дні консультацій на кафедрах для попередньої перевірки конспектів здобувачів-практикантів. Присутність на звітній конференції є обов'язковою, бажано надавати фото- та відеоматеріали як додаток до звітної документації.

## 6. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Педагогічна практика в ЗНЗ (виробнича) складається з трьох змістових модулів:

### **I змістовий модуль – навчально-виховна робота**

- Вивчення й аналіз нормативних документів, що регламентують роботу закладу загальної середньої освіти (бази практики).
- Ознайомлення із специфікою діяльності школи даного типу (загальноосвітньої, ліцею, гімназії тощо), аналіз основних форм організації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти – уроків німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури.
- Планування навчально-виховного процесу, розробка та проведення уроків і позакласних заходів з німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури.
- Відвідування та наступний аналіз уроків і позакласних заходів з німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури, проведених колегами-практикантами.
- Вивчення системи роботи вчителів німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури, спрямованої на формування в учнів стійкого інтересу та мотивації до вивчення предметів.
- Оволодіння практичними вміннями виховання учнів на уроках засобами німецької та англійської/польської мов і зарубіжної літератури.
- Опанування знань та вмінь з питань підготовки та проведення позакласної роботи з німецької мови і зарубіжної літератури: тижнів німецької мови, бесід, конференцій, диспутів, вечорів, екскурсій; випуск радіогазет, стіннівок німецькою мовою; організація клубів дружби з дітьми-носіями німецької мови тощо.

## **II змістовий модуль – організаційна робота**

- Участь у настановчій та підсумковій конференціях з виробничої педагогічної практики.
- Оформлення та подання на перевірку звітної документації.
- Участь у роботі методичних об'єднань вчителів іноземної мови та зарубіжної літератури, у семінарах студентів-практикантів, у засіданні педагогічної ради школи за результатами педагогічної практики, в підсумкових заходах з педпрактики.

## **III змістовий модуль – науково-дослідницька робота**

- Ознайомлення з основними нормативними документами навчально-виховної діяльності бази практики.
- Вивчення науково-методичної літератури.
- Узагальнення досвіду викладання німецької та англійської/польської мови і зарубіжної літератури у школі.
- Наукові спостереження, вивчення передового педагогічного досвіду, проведення елементів експериментального дослідження за темами курсових робіт.

### **Індивідуальні завдання**

Якщо виконання завдань курсової роботи здобувача вищої освіти передбачає проведення фрагментів експериментального дослідження, тоді практикант узгоджує індивідуальні завдання безпосередньо із науковими керівниками.

## **7. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗНЗ (ВИРОБНИЧОЇ)**

- 1. Індивідуальний план студента**, що ґрунтується на послідовному виконанні основних етапів практики і вимогах до неї.
- 2. Щоденник**, в якому фіксуються всі форми роботи під час практики (відвідування уроків та інших видів занять з німецької, англійської/польської мов та зарубіжної літератури, ознайомлення зі шкільними програмами, з календарно-тематичним та урочним плануванням учителів тощо).
- 3. Звіт про проходження практики** за визначеною формою, яка додається.
- 4. Звітні матеріали з фаху:**

### **Німецька мова:**

1. Конспекти всіх проведених практикантом уроків (не менше 4), включно з наочним та роздатковим матеріалом, підписані та оцінені керівником практики, бажано із фото-/відеоматеріалами.
2. Аналіз 1 уроку німецької мови, проведеного колегою-практикантом.

3. Тести або завдання з німецької мови, роздатковий матеріал та унаочнення, які були розроблені практикантом та використовувалися на уроках німецької мови.
4. Конспект позаурочного заходу з німецької мови, проведеного практикантом.
5. Звіт з практики за особистим підписом практиканта.

#### **Англійська мова / Польська мова:**

1. Плани-конспекти всіх проведених уроків англійської/польської мови (за розкладом, але не менше *трьох*) за підписами вчителя-предметника і/або методиста кафедр.
2. Аналіз відвіданого уроку англійської/польської мови, який проводив колега-практикант.

#### **Зарубіжна література:**

1. Плани-конспекти всіх проведених уроків із зарубіжної літератури, в тому числі 2-х залікових уроків у розгорнутому вигляді.
2. Аналіз одного з відвіданих уроків.
3. Сценарій (план) позаурочного заходу.
4. Питання анкети з виявлення читацьких інтересів учнів. Аналіз проведеної анкетування.

#### **Педагогіка:**

1. У «Щоденнику» – Відгук про роботу студента як класного керівника, з рекомендованою оцінкою, підписом класного керівника, підписом директора або завуча і печаткою навчального закладу.
2. Частина «Звіту» – «Виховна робота».
3. Конспект одного виховного заходу, оцінений класним керівником та/або керівником практики з педагогіки.

#### **Психологія:**

1. Частина «Звіту» – «Науково-дослідницька робота».
2. Матеріали психодіагностики (бланки відповідей, заповнені учнями).
3. Аналіз матеріалів психодіагностики з обов'язковим описом обраної методики психодіагностики міжособистісних взаємин учнів.
4. Звіт про вивчення учнівської групи, складений за запропонованою схемою і підписаний студентом-практикантом).

**Примітка.** У випадку проходження практики дистанційно, необхідно подати відеозапис уроків, проведених здобувачем вищої освіти.

### **Рекомендації до оформлення звітної документації**

Матеріали виробничої педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої) мають бути набрані на комп'ютері. Папка зі звітними документами повинна мати титульну сторінку, що містить підписи керівників практики із зазначенням посади, наукового ступеня, вченого звання, ПІБ.

*Оформлення звіту здобувача вищої освіти повинне відповідати таким вимогам:*

- обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору (але не менше 3-х сторінок), бажано із фото-/та відеоматеріалами;
- текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм;
- титульна сторінка оформлюється за встановленою формою.

Звіт повинен містити відомості про виконання здобувачем освітнього ступеня «бакалавр» усіх розділів програми практики. Обов'язковою є наявність висновків та пропозицій практиканта на основі аналізу навчально-виховного процесу.

Розділи й окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані.

Звітну документацію здають провідному фахівцеві навчального відділу з організації практики на факультеті іноземної філології у триденний термін після її завершення.

Час та місце проведення підсумкової конференції (захист практики) оголошується додатково.

## **8. ОBOB'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ ТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*Керівники практики здобувача вищої освіти від кафедр:*

- контролюють кількість здобувачів вищої освіти, які проходили практику;
- до початку практики проводять із здобувачами вищої освіти інструктажі з безпеки життєдіяльності та охорони праці;
- беруть участь у розподілі здобувачів вищої освіти за місцями практики;
- беруть участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань організації практики;
- контролюють своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- контролюють виконання програми практики та дотримання термінів її проведення;
- контролюють забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- надають методичну допомогу здобувачам під час проходження практики, перевіряють робочу документацію;
- надають консультації, методичну допомогу здобувачам при підготовці до проведення занять, відвідують, оцінюють та аналізують їх;
- проводять консультації з опрацювання зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;

- інформують студентів про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряють звітну документацію здобувачів вищої освіти, оцінюють результати проходження практики;
- приймають звіти з практики (у складі комісії);
- готують звіт про проведення педагогічної практики у ЗНЗ (виробничої).

### ***Керівники практики від бази практики***

(здійснюють загальне керівництво практикою, несуть особисту відповідальність за проведення практики):

- розподіляють здобувачів за робочими місцями відповідно до графіку проходження практики, забезпечують ефективність її проходження;
- забезпечують проведення інструктажу з охорони праці, протипожежної безпеки на підприємстві та на робочому місці під час виконання певних видів робіт;
- ознайомлюють здобувачів із організацією робіт на робочому місці;
- забезпечують виконання графіків проходження практики в структурних підрозділах підприємства, організації, установи;
- забезпечують і контролюють дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створюють необхідні умови для оволодіння здобувачами-практикантами сучасними технологіями та методами організації праці, сприяють підбору матеріалу для виконання дослідницької роботи;
- оцінюють якість проходження практики здобувачами вищої освіти, складають на них характеристику з відображенням виконання програми практики.

### ***Обов'язки здобувачів вищої освіти, які направляються для проходження практики:***

- до початку практики пройти в університеті інструктаж з охорони праці;
- до початку практики отримати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник) та консультації щодо оформлення необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- якісно та у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- формувати в учнів навички та вміння щодо володіння іноземною мовою, які передбачені програмою.
- проводити свою діяльність згідно з вимогами Статуту школи, правилами внутрішнього розпорядку, виконувати розпорядження адміністрації школи, вчителів та керівників педпрактики.
- вивчити та суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;
- відповідати за виконану роботу та її результати;

- вести щоденник практики;
- своєчасно виконати програму практики, подати звіт та захистити його у визначені терміни.

## **9. ПРАВИЛА ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ**

Учитель з метою дотримання вимог охорони праці повинен:

- знати і належним чином виконувати свої посадові обов'язки, інструкції з охорони праці, охорони життя і здоров'я учнів;
- забезпечувати режим дотримання норм і правил з охорони праці під час організації навчання учнів;
- мати чітке уявлення про небезпечні і шкідливі фактори, пов'язані з виконанням робіт і знати основні способи захисту від їх впливу;
- пройти вступний інструктаж і первинний інструктаж на робочому місці;
- керуватися в роботі правилами внутрішнього трудового розпорядку навчального закладу;
- дотримуватися режиму праці та відпочинку, який визначається графіком роботи;
- дбати про особисту безпеку і особисте здоров'я, а також про безпеку учнів у процесі виконання роботи або під час знаходження на території навчального закладу;
- дотримуватися правил особистої гігієни;
- при пересуванні по території і в приміщеннях користуватися тільки встановленими проходами;
- знати вимоги електро- і пожежобезпеки і вміти користуватися засобами пожежогасіння;
- вміти надавати домедичну допомогу потерпілому;
- виконувати режими праці та відпочинку, встановлені в закладі вищої освіти;
- оперативно повідомляти про всі несправності обладнання, виявлені в процесі роботи, про ситуацію, що загрожує життю і здоров'ю людей, про кожен нещасний випадок або про погіршення свого здоров'я;
- знати номери телефонів виклику екстрених служб (пожежної охорони, швидкої медичної допомоги і т. д.).

Під час виконання посадових обов'язків вчителя можуть мати місце наступні шкідливі та безпечні фактори:

- недостатнє освітлення робочої зони;
- зорове стомлення при тривалій роботі з документами, зошитами;
- ураження електричним струмом при дотику до струмоведучих частин електрообладнання та електроприладів з порушеною ізоляцією;
- опіки при роботі з нагрівальними приладами;
- підвищена психоемоційна напруга;
- значне голосове навантаження;

- статичне навантаження при незначному загальному м'язовому руховому навантаженні;
- пожежонебезпека;
- висока щільність епідемічних контактів;
- травми і падіння.

Вчитель повинен забезпечити умови для проведення занять у навчальному кабінеті і несе особисту відповідальність за порушення правил безпеки, вимог охорони праці і санітарно-гігієнічних правил. Педагог зобов'язаний дотримуватися протипожежного режиму в освітній установі, правил пожежної безпеки, знати місця розташування первинних засобів пожежогасіння, а також порядок дій при виникненні пожежі або іншої НС, напрямок евакуації, вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння.

У навчальних кабінетах з іноземної мови та зарубіжної літератури не допускається знаходження та використання легкозаймистих пожежонебезпечних предметів чи речовин, а також забороняється використання джерел відкритого вогню, обігрівачів, електричних чайників, кип'ятильників, несертифікованих подовжувачів та саморобних пристроїв.

Не допускається виконувати роботу, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних речовин, психотропних, токсичних або інших одурманюючих речовин, а також розпивати спиртні напої, вживати наркотичні засоби, психотропні, токсичні чи інші одурманюючі речовини на робочому місці або на території навчального закладу.

Педагогічний працівник повинен пройти навчання і мати навички надання першої домедичної допомоги постраждалим.

При роботі необхідно дотримуватися наступних заходів безпеки від ураження електричним струмом:

- не торкатися до відкритих і неогорджених струмоведучих частин електроприладів, комп'ютерного обладнання та оргтехніки, до оголених або з пошкодженою ізоляцією проводів;
- не включати в електромережу і не відключати прилади мокрими і вологими руками;
- дотримуватися послідовності включення і виключення приладів, не порушувати технологічні процеси;
- не залишати включені в електромережу прилади без нагляду, включаючи ТЗН, персональний комп'ютер та іншу оргтехніку;
- не пересувати включені в електричну мережу прилади, включаючи ТЗН, персональний комп'ютер та іншу оргтехніку;
- не складати на електроприлади папір, речі та інші предмети;
- не проводити вимикання пристроїв ривком за шнур живлення;
- не намагатися виконати ремонт включеного в мережу електрообладнання;
- не згинати і не затискувати електричні з'єднувальні кабелі, дроти (шнури).

*Дотримання правил поведінки в аварійних ситуаціях*



Не допускається приступати до виконання роботи у разі поганого самопочуття або раптової хвороби.

У разі отримання травми вчитель зобов'язаний припинити роботу, покликати на допомогу, скористатися аптечкою першої допомоги і звернутися до медичного пункту. При отриманні травми іншим працівником необхідно надати йому першу домедичну допомогу. За необхідності, викликати швидку медичну допомогу за телефоном 103 і повідомити про факт травмування. Забезпечити до початку розслідування збереження обстановки на місці події, а якщо це неможливо (існує загроза життю і здоров'ю оточуючих) – фіксування обстановки шляхом складання схеми, протоколу, фотографування або іншим методом.

У разі появи задимлення або загоряння негайно припинити роботу, відключити у щитку відповідне електрообладнання, евакуювати дітей з кабінету до безпечного місця, сповістити голосом про пожежу і вручну задіяти автоматичну пожежну сигналізацію (АПС), викликати пожежну охорону за телефоном 101, повідомити про це адміністрацію навчального закладу. При відсутності явної загрози життю вжити заходів до ліквідації пожежі за допомогою первинних засобів пожежогасіння.

При використанні вогнегасників не можна направляти в бік людей струмінь вуглекислоти і порошку. При користуванні вуглекислотним вогнегасником, щоб уникнути обмороження не братися рукою за розтруб вогнегасника. При загорянні електроустаткування для його гасіння слід застосовувати тільки вуглекислотні або порошкові вогнегасники.

У разі загрози або виникнення осередку небезпечного впливу техногенного характеру, слід керуватися відповідними інструкціями про порядок дій та Планом евакуації.

## **10. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ**

Поточне оцінювання діяльності здобувача-практиканта під час практики; оцінка звіту; характеристика керівників практики від кафедр; підсумковий контроль (диференційований залік).

## **11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗНЗ (ВИРОБНИЧОЇ)**

1. Ступінь та якість виконання завдань практики;
2. Характеристика здобувача вищої освіти від бази практики;
3. Якість оформлення звітної документації.
4. Результати захисту практики перед комісією.

*Зміст критеріїв оцінювання результатів педагогічної практики у ЗНЗ (виробничої):*

## **КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗНЗ (ВИРОБНИЧОЇ)**

Критеріями оцінювання роботи практиканта є: ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь; рівень теоретичного осмислення студентом своєї практичної діяльності; рівень професійної спрямованості та соціальної активності майбутнього вчителя.

На оцінку **A (90-100 балів)**, **ВІДМІННО** заслуговує практична робота студента, який всі або більшість уроків провів на „відмінно”, систематично і на високому рівні проводив позакласні заходи, змістовно та охайно оформив усю звітну документацію, вчасно здав її керівникові, вміло проаналізував свою роботу і роботу учнів у звіті, отримав відмінну характеристику від керівника практики від бази практики, виконав елементи науково-методичного дослідження, відмінно захистив практику перед комісією.

На оцінки **B (82-89 балів)** та **C (75-81 бал)**, **ДОБРЕ** заслуговує студент, який провів уроки переважно на „добре”, зацікавлено і старанно проводив виховну роботу з учнями, правильно, охайно оформив документацію, але отримав певні зауваження від учителів-предметників, класного керівника чи методистів щодо вибору методів і прийомів навчання або виховання, ступеня володіння матеріалом, культури мовлення тощо; не досить повно проаналізував свою роботу у звіті; отримав позитивну характеристику від керівників практики від бази практики, виконав елементи науково-методичного дослідження; добре захистив звіт перед комісією.

Оцінки **D (67-74 бали)** та **E (60-66 балів)**, **ЗАДОВІЛЬНО** виставляються студенту, який виконав програму практики, але уроки проводив на „задовільно”, до роботи готувався не творчо, недостатньо використовував у своїй роботі відповідну методичну та педагогічну літературу, не зміг викликати в учнів інтерес до свого предмета, одержав задовільну характеристику від керівників практики від бази практики; під час практики були зауваження від керівників практики щодо вибору методів і прийомів навчання, ступеня володіння матеріалом, культури мовлення тощо; недостатньо проаналізував свою роботу у звіті; отримав переважно задовільні характеристики від керівників практики від бази практики; не виконав або погано виконав елементи науково-методичного дослідження; задовільно захистив звіт перед комісією.

Оцінка **FX (35-59 балів)**, **НЕЗАДОВІЛЬНО** ставиться студенту, який не виконав програму практики з поважних причин (хвороба, сімейні обставини тощо), тому за рішенням комісії із захисту практика студентові може бути продовжена (але на термін, що вкладається у поточний семестр); або набрав за результатами діяльності менше як 60 балів з причин, що не залежали або частково залежали від нього. Рішенням комісії практика також може бути продовжена.

Оцінка **F (менше як 34 бали)**, **НЕЗАДОВІЛЬНО** виставляється студенту, який без поважних причин не виконав програму практики; під час уроків не володів класом, припускався помилок у фактичному матеріалі, не знав методики проведення уроків; не підготував усієї належної документації; не захищав або дуже погано захищав свій звіт перед комісією.

## 12. МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗНЗ (ВИРОБНИЧОЇ)

Оцінка за проходження педагогічної практики у ЗНЗ (виробничої) є комплексною. Максимальна кількість балів за результатами виробничої педагогічної асистентської практики – **100 балів**. Оцінювання виконання кожного завдання відбувається за 12-бальною шкалою, які згодом переводяться за формулою у відповідну кількість балів, яка визначена даною робочою програмою, зокрема:

### Німецька мова

<i>Вид діяльності студента під час практики</i>	<i>Бали</i>	
1. Планування і проведення уроків з німецької мови	<b>50</b>	
2. Планування і проведення позаурочного заходу	<b>20</b>	
3. Оформлення звітної документації, а саме: - конспектів уроків; - наочності; - конспекту позаурочного заходу; - індивідуального плану, щоденника у частині, що стосується викладання німецької мови, звіту; - науково-методичного повідомлення на конференцію.	<b>25</b>	8 3 5 6 3
4. Захист звіту перед комісією	<b>5</b>	
<i>Загалом</i>	<b>100</b>	

### Англійська/польська мова, зарубіжна література

<i>Вид діяльності студента під час практики</i>	<i>Вагові бали</i>	
1. Планування і проведення <b>уроків</b> з англійської/ польської мови, зарубіжної літератури	<b>50</b>	
2. Планування і проведення <b>позаурочного заходу</b>	<b>20</b>	
3. <b>Оформлення звітної документації</b> , а саме: - конспектів уроків; - наочності; - конспекту позаурочного заходу; - індивідуального плану, щоденника у частині, що стосується викладання англійської мови, звіту; - науково-методичного повідомлення на конференцію	<b>25</b>	8 3 5 6 3
4. <b>Захист звіту</b> перед комісією	<b>5</b>	
<i>Загалом</i>	<b>100</b>	

### Педагогіка

<i>Вид діяльності студента під час практики</i>	<i>Макс. к-ть балів</i>
1. Записи у щоденнику	40
2. Відгук класного керівника	12
3. Конспект виховного заходу	40
4. Звіт студента-практиканта	8
<i>Загалом</i>	<b>100</b>

### Психологія

<i>Вид діяльності студента під час практики</i>	<i>Макс. к-ть балів</i>
1. Підготовка до психодіагностики та звіт за її результатами психодіагностики	30
2. Матеріали психодіагностики	10
Звіт про вивчення учнівської групи	50
4. Захист звіту перед комісією	10
<i>Загалом</i>	<b>100</b>

### 13. ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Формою звітності за практику є письмовий звіт. Письмовий звіт разом з іншими документами (щоденник, характеристика та ін.) подається на рецензування керівникам практики від кафедр. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівниками практики від кафедр звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Щоденник практики — основний документ, що відображає поточну діяльність студента, етапи виконання завдань. Щоденник є частиною звіту студента.

Звітні матеріали педагогічної практики у ЗНЗ (виробничої) студентів (щоденник, звіт, характеристика, відгуки тощо) зберігаються у кабінеті практики на факультеті.

Звіт з практики захищається здобувачем на комісії, призначеній факультетським керівником практики. До складу комісії входять три особи: керівники практики від кафедр Університету і, за можливості, від бази практики, а також викладачі дисциплін фахової підготовки. Комісія оцінює результати практики здобувачів за у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики здобувачів на базах практики в останні дні її проходження або в Університеті впродовж двох тижнів навчальних занять після завершення практики. Підведення підсумків практики відбувається відповідно до вимог, передбачених робочою програмою практики. Місце, час і форма приймання заліку з практики визначається деканом факультету і доводиться до відома здобувачів та керівників практик.

У здобувачів заочної форми навчання комісія може приймати залік з практики в період сесії, яка проходить після практики. Конкретна дата складання заліків з практики визначається в наказі ректора про направлення на практику.

Загальна оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності здобувача, в залікову книжку/індивідуальний навчальний план здобувача за підписом голови комісії та враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом з його оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин, підтверджених документально, може бути надане право на проходження практики в інший термін за визначених умов.

## **15.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

### **Німецька мова**

1. Крецька Ю.А. Методичні рекомендації щодо організації процесу адаптації майбутніх учителів іноземної мови до професійної діяльності засобами діяльності профілюючих кафедр. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2014. 76 с.

2. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно-логічних схемах і таблицях : навчальний посібник / Укл. С.Ю. Ніколаєва, С.В. Гапонова та ін. К.: Ленвіт, 2004. 208 с.

3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.

4. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : Курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр»] / О.Б. Бігич, Н.Ф.Бориско, Г.Е. Борецька та ін. / За ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 334 с.

5. Педагогічна практика в системі професійної підготовки вчителя німецької мови (видання 3-є, перероблене) / Укл. Т.В. Боднарчук. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2016. 96 с.

6. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Затверджено вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка 30 травня 2018 р., протокол № 5. Введено в дію наказом ректора від 30.08.2018 р. № 62-ОД.

7. Шмирко О. С. Методичні рекомендації щодо забезпечення професійного розвитку майбутніх учителів іноземної мови засобами професійного спрямування навчальних занять з фаху. м. Кам'янець-Подільський : «Каліграф» 2015 р. 44 с.

8. Schmyrko O. Materialien für die Berufspraxis. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Каліграф» 2017 р. 82 с.

## Англійська/польська мова

### Основна

1. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : Підручник. Вид. 2-е, доп. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
2. Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах : Посібник. Вид. 2-е, доп. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2004. 360 с.
3. Педагогічна практика бакалаврів, спеціалістів та магістрантів з англійської мови. Укладач Главацька О.І. Кам'янець-Подільський: Видавництво Абетка-Світ, 2009. 80 с.
4. Педагогічна практика. Методичні рекомендації для виконання завдань з англійської мови. Навч.-метод. посібник / укладач Главацька О.І. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2019. 60 с.
5. Педагогічна практика : програма і методичні поради для студентів факультету іноземної філології : навч.-метод. посібник / за заг. ред. Т.П. Білоусової. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2016. 160 с. (Укладачі: Білоусова Т.П., Бондарчук Т.В., Вонсович В.П., Главацька О.І., Наїста О.П., Савицька О.В., Шулик П.Л.).
6. Теоретико-методичні основи педагогічної практики з англійської мови для студентів факультету іноземної філології. Укладач Главацька О.І. Кам'янець-Подільський: Видавництво Абетка-світ, 2012. 100 с.
7. Теоретико-методичні основи педагогічної практики з англійської мови для студентів факультету іноземної філології / укладач Главацька О.І. Видання друге, доповнене. Кам'янець-Подільський: Видавництво Абетка-світ, 2014. 120 с.

### Допоміжна

8. Методика навчання іноземних мов і культур: Теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 530 с.
9. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л.С. Панова, І.Ф. Андрійко, С.В. Тезікова та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 328 с.
10. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : Курс лекцій : [навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр»] / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2011. 344 с.
11. Вишневецький О.І. Методика навчання іноземних мов : Навч. посібник. Вид. 2-е., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. 206 с.
12. Поточна періодика: науково-методичні журнали «Іноземні мови», «Іноземні мови в школах України», «Англійська мова та література», «English».
13. Doff, A. Teach English - A training course for teachers. Cambridge : CUP,

1991. 286 p.
14. Estaire S., Zanyn J. Planning classwork : a task based approach. Oxford : MacMillan Publishers Ltd, 1998. 93 p.
15. Harmer J. How to teach English. London : Longman Group, 1991. 296 p.
16. Herrel A.L., M. Jordan Fifty strategies for teaching English Language learners. [4<sup>th</sup> ed.]. Boston : Pearson Education, Inc., 2012. 317 p.

### **Зарубіжна література Шкільні програми**

1. Зарубіжна література. 5 – 9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013 зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017
2. Зарубіжна література. 10-11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання (рівень стандарту та профільний рівень), що затверджена наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407

### **Підручники**

1. Козлова Г.М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
2. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
3. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / О.В.Малихін, І.Г.Павленко, О.О.Лаврентьєва, Г.І.Матукова. Кривий Ріг : КДПУ, 2010. 270 с.
4. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О.О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. Сімферополь : Дайфі, 2011. 270 с.
5. Мірошніченко Л.Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах : підручник для вищих навч. закл. Київ : Слово , 2010 . 432с.
6. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. К. : ЦНЛ, 2007. 232 с.
7. Поліщук Л. Б. Методика навчання світової літератури : навчально-методичний посібник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. 139 с.
8. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: навч. посіб. для студ. вузів. К. : Кондор, 2010. 314 с.

### **Основна література**

1. Актуальні проблеми викладання літератури у середній та вищій школі : Султанівські читання. Збірник статей. Вип. II / Відп. ред. В.Г. Матвійшин . Івано-Франківськ : Симфонія форте , 2012. 228с.
2. Від античності до Нового часу (матеріали до організації самостійної роботи з дисципліни «Історія зарубіжної літератури): навчально-методичний посібник у 2-х частинах. Частина перша «Антична література» / Упорядник: П. Л. Шулик. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 160 с.

3. Від античності до Нового часу (матеріали до організації самостійної роботи з дисципліни «Історія зарубіжної літератури): навчально-методичний посібник у 2-х частинах. Частина друга «Література Середніх віків і Відродження» / Упорядник П. Л. Шулик. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2019. 144 с.
4. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 492 с.
5. Модернізм в зарубіжній поезії другої половини ХІХ – ХХ ст. / Упорядники: О.В. Кеба, П.Л. Шулик. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. 224 с.
6. Модерністська проза: Матеріали до вивчення. Частина 1. Дж. Джойс / Упорядники: О.В. Кеба, П.Л. Шулик. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2013. 104 с.
7. Модерністська проза: Матеріали до вивчення. Частина 2. Франц Кафка: Навчально-методичний посібник / Упорядники: О.В. Кеба, Д.О. Кеба, П.Л. Шулик. Кам'янець-Подільський : Аксіома , 2014. 188 с.
8. Науменко Є.І. Кращі уроки зарубіжної літератури. Випуск 1. Х.: Вид. група «Основа», 2010. 188 с.
9. Науменко Є.І. Кращі уроки зарубіжної літератури. Випуск 2 / Є.І. Науменко. Х. : Вид. група «Основа», 2010. 268 с.
10. Науменко Є.І. Кращі уроки зарубіжної літератури. Випуск 3. Х. : Вид. група «Основа», 2010. 173 с.
11. Поезія французького символізму у шкільному вивченні: Навчальний посібник / Упорядники О.В. Кеба, П.Л. Шулик, Т.В. Івасишена. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2012. 88 с.
12. Парашич В.В. Усі уроки зарубіжної літератури. 10 клас. Харків: Вид. група «Основа», 2010. 316 с.
13. Ситченко А. Л. Методика викладання літератури: Термінологічний словник [за ред. А. Л. Ситченко] / А. Л. Ситченко, В. І. Шуляр , В. В. Гладишев. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008. 132 с.
14. Фондові лекції викладачів факультету іноземної філології / Заг. ред. П.Л. Шулик., О.В. Кеба. Частина 1. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2013. – 152 с.; Частина 2. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. – 196 с.; Частина 3. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. – 160 с.; Частина 4. – Кам'янець-Подільський: : Аксіома, 2016. – 180 с. Частина 5. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2017.– 184 с. Частина 6. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 228 с. Частина 7. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2019.– 200 с.
15. Черевченко О.М. Методичні аспекти аналізу поетичного твору: навчальний посібник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 108 с.
16. Шулик П.Л. Драматургія кінця ХІХ – ХХ ст.: Матеріали до вивчення : навч. посіб. / П.Л. Шулик, О.В. Кеба, І.Ю. Голубішко. – Кам'янець-Подільський : Абетка Нова, 2006. 220 с.
17. Шулик П.Л. Компетентнісний підхід як парадигма сучасної освіти. *Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих*



навчальних закладах України. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. С.84-86

18. Шулик П.Л. Літературний тріумвірат «золотої доби» римської культури: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2016. 184 с.

19. Шулик П.Л. Освітні тренди на уроках зарубіжної літератури. *Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України*. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. С. 93-96.

20. Шулик П.Л. Польська література в контексті компетентнісного підходу до навчання зарубіжної літератури. Культурно-історичні виміри сучасної полоністики: збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції, м. Кам'янець-Подільський, 10 грудня 2020 р. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Видавництво «Рута», 2020. С.118-120.

21. Шулик П.Л. Священні книги людства на уроках зарубіжної літератури Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 64 с.

22. Шулик П.Л. Тестові завдання як ефективна форма контролю і засіб підвищення якості знань із зарубіжної літератури і методики її навчання. *Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах*. Кам'янець-Подільський : Аксіома , 2015. С. 72-75.

23. Шуляр В.І. Стратегії літературної освіти школярів у системі профільного навчання. URL : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/monograf/49/20.pdf>

#### **Періодичні фахові видання**

1. Всесвіт: фаховий журнал світової літератури. К. : Видавничий дім «Всесвіт». URL : <http://vsesvit-journal.com>

2. Всесвітня література в сучасній школі: науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України. К. : РА «Освіта України».

3. Всесвітня література в школах України: науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України. К. : Педагогічна преса.

4. Зарубіжна література в школах України: науково-методичний журнал. К. : Антросвіт. URL: [http://www.nbu.gov.ua/portal/soc\\_gum/zlvsh/index](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/zlvsh/index)

5. Всесвітня література та культура: науково-методичний журнал. К. : Антросвіт.

6. Зарубіжна література: науково-методична газета. К. : Шкільний світ. URL : <http://literatura@1veresnya.com.ua>

7. Зарубіжна література в школі: науково-методичний журнал. Харків : Основа.

8. Слово і Час: науково-теоретичний журнал. К. : Національна академія наук України, Інститут літератури імені Тараса Шевченка, Національна спілка письменників України. URL : <http://www.slovoichas.in.ua>

#### **Інформаційні ресурси**

1. <http://www.twirpx.com>.

2. Бібліотека світової літератури – оригінали та переклади (Library of the world literature – original texts and translations): <http://ae-lib.org.ua/>

3. Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література): <http://ukrlib.com>.

4. На допомогу вчителю –  
[http://uchitelnica.at.ua/publ/statti\\_z\\_metodiki\\_vikladannja/svitova\\_literatura/svitova\\_literatura\\_jak\\_predmet\\_u\\_serednikh\\_navchalnikh\\_zakladakh/74-1-0-221](http://uchitelnica.at.ua/publ/statti_z_metodiki_vikladannja/svitova_literatura/svitova_literatura_jak_predmet_u_serednikh_navchalnikh_zakladakh/74-1-0-221)
5. Національна бібліотека України для дітей: [www.chl.kiev.ua/](http://www.chl.kiev.ua/).
6. Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.org/>
7. Сайт для вчителів зарубіжної літератури: <https://www.xn--1000-83dma3a1c7b6a8s.xn--j1amh/>
8. Сайт журналу "ЗЛ": <https://zl.kiev.ua>
9. Сайт кафедри германських мов і зарубіжної літератури КПНУ імені Івана Огієнка – <http://www.metod.iif.npu.edu.ua/> <http://zarublit.kpnu.edu.ua/samostijna-robota-studentiv/>
10. [Сторінка журналу "ЗЛ" у Фейсбук](#)